

Podatek u źródła.

Ujęcie prawne, podatkowe i bilansowe + wzory do pobrania

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

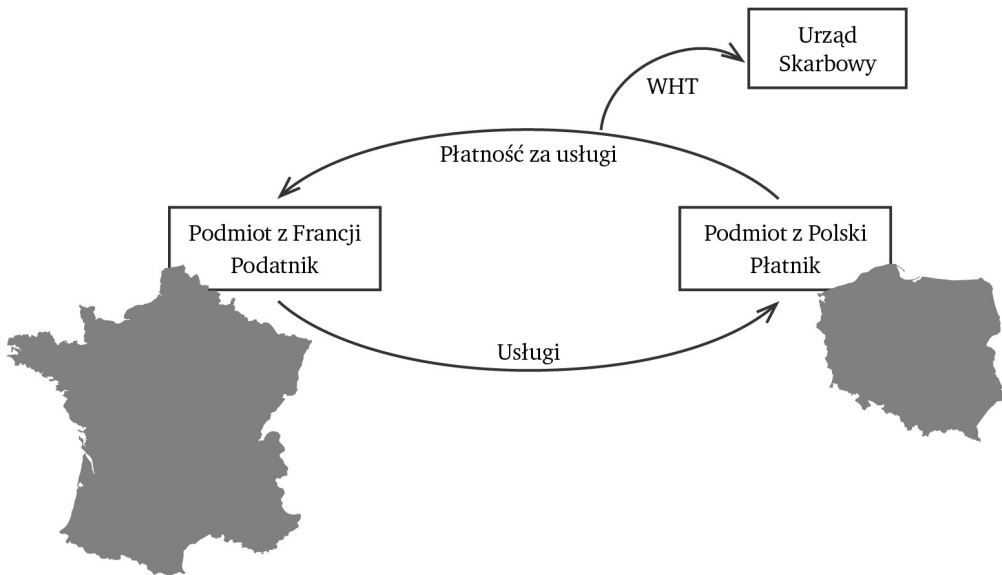
Rozdział I. Podatek u źródła – istota, system i źródła prawa

1. Istota podatku u źródła i znaczenie nazwy „podatek płatnika”

Podatek u źródła (*withholding tax*, WHT) stanowi szczególną formę zryczałtowanego opodatkowania dochodów osiągniętych w państwie źródła przychodu. W polskim systemie prawnym obejmuje on przede wszystkim należności wskazane w art. 21 ust. 1 i art. 22 ust. 1 PDOPrU oraz w art. 29 ust. 1 i art. 30a ust. 1–5a PDOFizU. Chodzi tu w szczególności o dywidendy, odsetki, należności licencyjne oraz wybrane świadczenia niematerialne. Choć przepisy o zryczałtowanym podatku dochodowym obejmują również niektóre wypłaty krajowe, w niniejszym ujęciu podatek u źródła jest rozumiany przede wszystkim jako podatek pobierany od należności wypłacanych na rzecz nierezydentów. Publikacja koncentruje się zatem na problematyce podatku u źródła (WHT) w odniesieniu do wybranych płatności transgranicznych dokonywanych na rzecz nierezydentów, które mogą prowadzić do osiągnięcia dochodu (przychodu) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Istota tego podatku nie sprowadza się wyłącznie do tego, co podlega opodatkowaniu, lecz przede wszystkim do tego, w jaki sposób dochodzi do jego poboru. Charakterystyczną cechą WHT jest bowiem przeniesienie obowiązków związanych z obliczeniem, poborem i wpłatą podatku na podmiot dokonujący wypłaty należności. Na gruncie CIT wynika to wprost z art. 26 ust. 1 PDOPrU, zgodnie z którym podmioty wypłacające należności z tytułów wymienionych w art. 21 ust. 1 i art. 22 ust. 1 PDOPrU są obowiązane jako płatnicy pobrać zryczałtowany podatek już w dniu wypłaty. Analogicznie PDOFizU nakłada na płatników obowiązek poboru zryczałtowanego podatku od wypłat objętych art. 29 ust. 1 i art. 30a ust. 1–5a PDOFizU.

Schemat 1. Mechanizm działania WHT

Uzasadnienie tego mechanizmu jest praktyczne – państwo źródła chce mieć pewność, że podatek zostanie pobrany także wtedy, gdy odbiorca należności jest podmiotem zagranicznym i nie prowadzi w Polsce stałej działalności. Zamiast egzekwować podatek bezpośrednio od nierezydenta (co w wielu sytuacjach mogłoby być utrudnione), ustawodawca wiąże jego pobór z momentem wypłaty i nakłada obowiązek pobrania na płatnika. Należy jednak wskazać, że z perspektywy biznesu jest to rozwiązanie obciążające. Żeby prawidłowo wypełnić obowiązki, płatnik w praktyce nie tylko analizuje przepisy i weryfikuje dokumenty, ale czasem musi też sprawdzić, czy transakcja ma realny sens gospodarczy oraz czy kontrahent posiada faktyczne zaplecze do jej realizacji (np. zasoby, personel, prowadzi rzeczywistą działalność).

Podatek u źródła to dziś jeden z najbardziej „proceduralnych” obszarów podatków dochodowych. Nie wystarczy wiedzieć, które płatności są opodatkowane. Trzeba jeszcze poprawnie go rozliczyć:

- 1) ustalić moment poboru,
- 2) zebrać i sprawdzić wymagane dane oraz dokumenty, a potem
- 3) ocenić, czy przy zachowaniu należytej staranności da się zastosować zwolnienie albo preferencję.

Przy każdej transakcji transgranicznej warto zacząć od podstawowego pytania: czy dana wypłata w ogóle podlega WHT¹. To punkt wyjścia, który pomaga uniknąć niepotrzebnych komplikacji. W praktyce dobrze mieć jasną i prostą ścieżkę postępowania, która porządkuje kolejne etapy, ułatwia podejmowanie spójnych decyzji i pozwala później uzasadnić,

¹ Rozważania przedstawione w publikacji koncentrują się na WHT w kontekście wybranych płatności transgranicznych dokonywanych na rzecz nierezydentów, które mogą wiązać się z dochodem (przychodem) osiąganym na terytorium RP.

dla czego wybrano określone rozwiązanie. Analizę tę można przedstawić w trzech zasadniczych etapach, które składają się na podstawowy test WHT, przy czym w razie potrzeby poszczególne etapy mogą zostać odpowiednio doprecyzowane i rozwinięte:

- 1) **ustalenie statusu odbiorcy oraz związku należności z terytorium RP** – w pierwszej kolejności należy ustalić, czy odbiorca należności jest nierezydentem podlegającym w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu oraz czy dana należność stanowi dochód (przychód) osiągniany na terytorium RP. Dopiero łączne spełnienie tych przesłanek pozwala przejść do dalszej analizy WHT. W praktyce rezydencję podatkową ustala się przede wszystkim na podstawie certyfikatu rezydencji (CR), a następnie bada się, czy płatność jest przypisana do odbiorcy jako podatnika;
- 2) **kwalfikacja rodzaju należności** – WHT ma charakter katalogowy. W art. 21 ust. 1 i 22 ust. 1 PDOPrU oraz art. 29 ust. 1 i art. 30a ust. 1 pkt 1 – 5a PDOFizU wskazano kategorie wypłat, które podlegają zryczałtowanemu opodatkowaniu w momencie wypłaty. Klasyfikacja obejmuje one m.in.: dywidendy i inne przychody z udziału w zyskach osób prawnych, odsetki, należności licencyjne oraz wybrane świadczenia o charakterze niematerialnym. Kwalfikacja nie może opierać się wyłącznie na nazwie pozycji na fakturze; rozstrzygająca jest treść świadczenia oraz to, jaki przychód powstaje po stronie odbiorcy²;
- 3) **ocena możliwości zastosowania preferencji** – dopiero po przejściu dwóch pierwszych kroków powstaje zasadnicze pytanie, czy płatnik może zastosować preferencję w WHT, tj. obniżoną stawkę, zwolnienie albo niepobranie podatku wynikające z przepisów PDOPrU, PDOFizU lub właściwej UPO. Jednocześnie płatnik powinien mieć pewność, że zgromadzona dokumentacja nie tylko umożliwi zastosowanie preferencji, lecz także pozwala wykazać spełnienie jej warunków w razie weryfikacji przez organ podatkowy.

W praktyce kluczowe jest jednak to, że WHT nie działa automatycznie przy każdej płatności transgranicznej. Jest to podatek, którego zastosowanie zależy od prawidłowej kwalifikacji konkretnej należności. Bezpieczne rozliczenie wymaga zatem przejścia przez uporządkowany proces: identyfikacji obowiązku, oceny możliwości zastosowania preferencji oraz zgromadzenia i utrzymania dokumentacji, która pozwala wykazać zasadność podjętej decyzji.

W związku z powyższym, aby ocenić, czy dana płatność podlega WHT, należy ustalić:

- 1) kto jest odbiorcą należności,
- 2) czy uzyskiwany przez niego przychód jest związany z terytorium RP,
- 3) jaki jest rzeczywisty charakter świadczenia,
- 4) czy należność mieści się w katalogu świadczeń objętych WHT,

² Decydujące znaczenie dla stwierdzenia, że dane usługi mieszczą się w katalogu czynności podlegających opodatkowaniu zryczałtowanym podatkiem dochodowym, ma treść postanowień umowy zawartej z kontrahentem zagranicznym, a przede wszystkim charakter rzeczywiście wykonywanych świadczeń. Na gruncie prawa podatkowego zasadą jest, że o rodzaju czynności decyduje nie nazwa nadana przez strony, lecz rzeczywisty charakter czynności. W rezultacie o zakwalifikowaniu do konkretnego rodzaju usług decyduje treść czynności [interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 28.7.2025 r. (0111-KDIB1-2.4010.250.2025.2.BD, Legalis)].

- 5) czy możliwe jest zastosowanie preferencji,
- 6) czy spełnienie warunków oraz kompletność dokumentacji zostały należycie zweryfikowane.

Po przeprowadzeniu powyższej weryfikacji należy rozstrzygnąć, czy dana płatność:

- 1) nie podlega WHT,
- 2) podlega WHT, ale możliwe jest zastosowanie preferencji,
- 3) podlega WHT i podatek powinien zostać pobrany według zasad krajowych.

Tabela 1. Przykładowe sytuacje, w których może powstać obowiązek w WHT

Tytuł należności podlegającej WHT	Przykład
Dywidenda	Polska spółka z o.o. wypłaca dywidendę udziałowcowi – spółce z siedzibą w Niemczech
Odsetki (pożyczka, finansowanie grupowe, kredyt)	Polska spółka płaci odsetki od pożyczki otrzymanej od kontrahenta z Holandii
Należności licencyjne (m.in. prawa autorskie, znak towarowy, patent, <i>know-how</i>)	Polska firma płaci spółce z Francji za korzystanie ze znaku towarowego grupy
Użytkowanie urządzenia przemysłowego, handlowego, naukowego lub środka transportu	Polska spółka produkcyjna uiszcza opłatę na rzecz podmiotu z Czech za użytkowanie maszyny
Usługi doradcze	Polska spółka zleca spółce z Niemiec przygotowanie analizy dotyczącej optymalizacji procesów zarządczych i struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa
Usługi księgowe	Polska firma korzysta z usług księgowych świadczonych przez biuro rachunkowe z Litwy
Usługi badania rynku	Spółka z Polski zleca firmie z Hiszpanii analizę preferencji konsumentów
Usługi prawne	Polska spółka zamawia opinię prawną w kancelarii z Austrii
Usługi reklamowe	Polska spółka zleca podmiotowi z Hiszpanii przygotowanie i prowadzenie internetowej kampanii reklamowej promującej nową linię swoich produktów
Usługi zarządzania i kontroli	Polska spółka wypłaca na rzecz podmiotu z Niemiec wynagrodzenie za bieżące wsparcie kadry zarządzającej, kontrolę realizacji celów finansowych oraz monitorowanie zgodności działań spółki ze standardami grupowymi
Usługi przetwarzania danych	Polska spółka zleca podmiotowi z Czech opracowywanie i porządkowanie danych dotyczących sprzedaży oraz przygotowywanie zbiorczych raportów na potrzeby analiz wewnętrznych
Usługi rekrutacji i pozyskiwania personelu	Polska spółka zleca agencji z Portugalii rekrutację specjalistów IT
Gwarancje i poręczenia	Polska spółka uiszcza wynagrodzenie na rzecz podmiotu z Niemiec za udzielenie poręczenia spłaty zobowiązań wynikających z umowy kredytowej

Tytuł należności podlegającej WHT	Przykład
Świadczenia podobne do usług doradczych, zarządzania itp.	Polska firma płaci podmiotowi zagranicznemu za usługę wsparcia biznesowego podobną do doradztwa
Usługi widowiskowe, rozrywkowe lub sportowe realizowane w Polsce	Polski organizator koncertu płaci spółce reprezentującej zagraniczny zespół występujący w Warszawie
Opłaty za wywóz ładunków i pasażerów z polskich portów przez zagraniczne przedsiębiorstwa morskiej żeglugi handlowej	Polska firma płaci armatorowi z Danii za przewóz towarów przyjętych do przewozu w porcie w Gdyni
Przychody zagranicznych przedsiębiorstw żeglugi powietrznej wskazane w ustawie	Polskie biuro podróży płaci zagranicznemu przewoźnikowi za wykonanie lotu czarterowego organizowanego wyłącznie dla jego klientów

2. Źródła prawa dotyczące podatku u źródła i relacje między nimi

Punktem wyjścia dla analizy WHT pozostają przepisy ustaw o podatkach dochodowych. W reżimie CIT kluczowe znaczenie mają regulacje dotyczące zryczałtowanego podatku od określonych przychodów nierezydentów oraz obowiązków płatnika, w szczególności art. 21, 22 i 26 PDOPrU. W PIT analogiczną funkcję pełnią przepisy dotyczące opodatkowania wypłat na rzecz nierezydentów, w tym w szczególności art. 29 ust. 1, art. 30a ust. 1 pkt 1–5a oraz art. 41 PDOfizU. Na poziomie ustaw krajowych ustala się, czy wypłata wchodzi w reżim WHT oraz jaka jest stawka krajowa, natomiast ostateczne rozliczenie może wynikać z zastosowania właściwej UPO, jeżeli płatnik spełnia warunki preferencji i potrafi je wykazać.

Równoległe istotne znaczenie ma OrdPU. To ona definiuje rolę płatnika i porządkuje jego podstawowe obowiązki, a także wskazuje zakres odpowiedzialności oraz opisuje tryby, w jakich organy podatkowe mogą badać prawidłowość wykonania tych obowiązków. Jednocześnie OrdPU przewiduje instrumenty ochronne związane z zastosowaniem się do określonych form wyjaśniania przepisów, w tym interpretacji i objaśnień podatkowych.

Drugim filarem systemu są UPO. W praktyce pomagają one uporządkować, które państwo ma prawo opodatkować dany dochód, państwo źródła czy państwo rezydencji. Dla typowych kategorii płatności, takich jak dywidendy, odsetki czy należności licencyjne, często ograniczają opodatkowanie w państwie źródła, np. przez wskazanie stawek maksymalnych, albo wręcz je wyłączają. Z kolei po stronie państwa rezydencji przewidują sposób, w jaki eliminuje się podwójne opodatkowanie tego samego dochodu.

Kluczowe jest jednak właściwe zrozumienie relacji między PDOPrU i PDOfizU a właściwą UPO. Umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania co do zasady nie tworzy w państwie źródła nowego obowiązku podatkowego, lecz ogranicza opodatkowanie wynikające z prawa krajowego. Dlatego punktem wyjścia zawsze są przepisy krajowe. Dopiero jeśli z ustawy podatkowej wynika obowiązek poboru WHT, postanowienia UPO mogą

obniżyć stawkę, w niektórych przypadkach wyłączyć opodatkowanie w państwie źródła albo uzależnić zastosowanie preferencji od spełnienia dodatkowych warunków.

W praktyce zastosowanie UPO można opisać jako kilka następujących po sobie etapów. Przy tym, obok samej „właściwości” umowy (czyli powiązania jej z państwem rezydencji odbiorcy), trzeba zawsze sprawdzić, czy dana UPO rzeczywiście obowiązuje i jest aktualnie stosowana. Dobrym przykładem są rozliczenia ze Stanami Zjednoczonymi – mimo podpisania nowej konwencji w 2013 r. wciąż stosuje się umowę z 1974 r., ponieważ nowsza nie weszła dotąd w życie³.

Następnie płatnik potwierdza rezydencję w standardzie wymaganym przy WHT, co do zasady na podstawie CR. Kolejny krok to kwalifikacja wypłaty na gruncie UPO, np. jako dywidendy, odsetek, należności licencyjnych albo zysków przedsiębiorstwa. Dopiero wtedy przychodzi czas na sprawdzenie warunków zastosowania preferencji wynikających z umowy, a niekiedy także doprecyzowanych w utrwalonej praktyce interpretacyjnej. Szczególne znaczenie mają tu przesłanki dotyczące prawa do korzyści umownych, statusu BO należności oraz braku związku wypłaty z zakładem na terytorium Polski. Jeśli m.in. te warunki są spełnione, a płatnik dysponuje dokumentami potwierdzającymi przyjęte ustalenia, może zastosować stawkę umowną.

Na tym etapie warto zwrócić uwagę na praktyczne ryzyko. Kwalifikacja dochodu na gruncie UPO nie zawsze jest oczywista, zwłaszcza gdy płatność składa się z kilku elementów. Tak dzieje się np. wtedy, gdy obok usługi pojawia się także prawo do korzystania z licencji.

W polskim porządku prawnym ratyfikowane umowy międzynarodowe, ogłoszone w Dzienniku Ustaw, mogą mieć pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli między tymi regulacjami występuje nieusuwalna sprzeczność. Wynika to z art. 91 Konstytucji RP. W praktyce WHT oznacza to, że płatnik może zastosować stawkę lub zwolnienie wynikające z właściwej UPO, o ile spełnione są ustawowe warunki preferencji oraz płatnik dysponuje wymaganymi dokumentami (w szczególności CR) i dochowuje należytej staranności [z uwzględnieniem szczególnych zasad rozliczenia (*pay&refund*), jeżeli mają zastosowanie].

Jednocześnie pierwszeństwo umowy nie oznacza, że ustawa traci znaczenie. To prawo krajowe określa, w jaki sposób pobiera się WHT, jakie obowiązki ciążyą na płatniku oraz jakie standardy dokumentacyjne i proceduralne trzeba spełnić przy stosowaniu zwolnień i stawek preferencyjnych. Te regulacje mogą funkcjonować obok UPO, o ile nie podważają jej sensu i nie utrudniają w praktyce korzystania z ochrony traktatowej.

Dlatego w WHT liczy się przede wszystkim właściwa kolejność. Najpierw na podstawie ustawy podatkowej ustala się, czy w ogóle powstaje obowiązek poboru oraz jakie są jego zasady. Następnie weryfikuje się, czy właściwa umowa podatkowa nie ogranicza prawa Polski do opodatkowania danej wypłaty. Na końcu następuje powrót do przepisów kra-

³ W relacjach z USA wciąż właściwa jest umowa podpisana 8.10.1974 r. (Dz.U. z 1976 r. Nr 31, poz. 178). Konwencja podpisana 13.2.2013 r. została ratyfikowana po stronie polskiej, ale nadal oczekuje na ratyfikację po stronie amerykańskiej i nie weszła w życie, dlatego w praktyce nie stanowi podstawy do stosowania preferencji traktatowych.

jowych, które opisują, jak zastosować preferencję i jaką dokumentację zgromadzić, aby rozliczenie było bezpieczne.

Wykładnia UPO powinna opierać się na ogólnych regułach interpretacji traktatów prawa międzynarodowego publicznego. Postanowienia UPO powinny być interpretowane w dobrej wierze, według ich zwykłego znaczenia, z uwzględnieniem kontekstu oraz celu i przedmiotu umowy. Jeżeli taka wykładnia pozostawia znaczenie niejasne lub wieloznaczne albo prowadzi do rezultatu rażąco absurdalnego lub nieracjonalnego, można sięgnąć po środki uzupełniające. Środki te mogą być wykorzystane również w celu potwierdzenia znaczenia ustalonego na podstawie wykładni podstawowej (art. 31–32 TraktatK).

Z perspektywy WHT ma to kluczowe znaczenie. Umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania posługują się pojęciami o autonomicznym, traktatowym znaczeniu, takimi jak: dywidenda, odsetki, należności licencyjne czy zakład. Nie zawsze da się je więc wprost utożsamić z definicjami znanymi z prawa krajowego. W praktyce to właśnie tutaj najczęściej pojawiają się nieporozumienia. Strony transakcji używają pojęć w znaczeniu potocznym albo takim, jakie wynika z przepisów krajowych, podczas gdy UPO może nadawać im inny sens, wynikający z celu i konstrukcji umowy.

Większość UPO zawiera klauzulę dotyczącą pojęć niezdefiniowanych w umowie, najczęściej ujętą w przepisie odpowiadającym art. 3 ust. 2 Modelowej Konwencji OECD (MK OECD)⁴. Zgodnie z nią terminy niezdefiniowane w umowie, o ile kontekst nie wskazuje inaczej, należy rozumieć tak, jak wynika to z prawa krajowego państwa stosującego umowę. W praktyce jest to reguła, która pozwala sięgnąć do definicji krajowych, ale tylko wtedy, gdy nie stoi to w sprzeczności z treścią i celem postanowień UPO. Podmiot stosujący umowę musi więc każdorazowo ocenić, czy kontekst umowy nie wymaga odejścia od znaczenia nadanego w prawie wewnętrznym.

W WHT problem ten szczególnie ujawnia się przy transakcjach złożonych lub mieszanych, gdy granice między kategoriami traktatowymi nie są oczywiste. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, w których trzeba zakwalifikować dochody o mieszanym charakterze, odróżnić wynagrodzenie za usługi od należności licencyjnych, ocenić, czy płatność jest związana z zakładem w Polsce, a także ustalić, czy i w jakim zakresie zastosowanie mają klauzule antyabuzywne przewidziane w umowie.

W praktyce stosowania UPO ważnym punktem odniesienia bywa więc wskazana powyżej MK OECD wraz z Komentarzem OECD, zwłaszcza gdy dana umowa została ukształtowana na podstawie standardu OECD. Jednocześnie trzeba pamiętać o granicach tego instrumentu. Komentarz OECD nie jest ani przepisem prawa krajowego, ani umową międzynarodową. Ma charakter niewiążących wytycznych interpretacyjnych, co oznacza, że nie zastępuje ani tekstu UPO, ani reguł wykładni traktatów wynikających z TraktatK.

⁴ OECD, Modelowa konwencja w sprawie podatku od dochodu i majątku, wersja skrócona, lipiec 2010, Warszawa 2011, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/pl/publications/reports/2010/08/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-condensed-version-2010_g1g10b68/9789264045095-pl.pdf (dostęp: 12.2.2026 r.).

Znaczenie Komentarza w konkretnej sprawie zależy także od tego, która jego wersja jest brana pod uwagę i jak ujmuje się go w czasie. W praktyce sprowadza się to do pytania, czy interpretację należy opierać na Komentarzu obowiązującym w momencie zawarcia danej umowy, czy można uwzględniać także jego późniejsze aktualizacje. Równie ważne jest to, na ile dana UPO rzeczywiście odpowiada konstrukcji MK OECD. Im większe różnice w brzmieniu lub układzie postanowień, tym ostrożniej trzeba przenosić wnioski z Komentarza na grunt konkretnej umowy.

W praktyce WHT Komentarz OECD bywa pomocny przede wszystkim wtedy, gdy trzeba uporządkować sposób rozumienia postanowień UPO. Pomaga lepiej nazwać i rozdzielić kluczowe kwestie, takie jak: warunki zastosowania preferencji, rola podmiotu otrzymującego należność oraz to, do jakiej kategorii dochodu dana płatność powinna zostać przypisana. Może więc zmniejszyć ryzyko błędów przy stosowaniu UPO, pod warunkiem że korzysta się z niego rozsądnie i zawsze w odniesieniu do brzmienia właściwej umowy, czyli umowy zawartej przez Polskę z państwem rezydencji odbiorcy należności, oraz do realiów danej transakcji.

W obecnym modelu WHT, w którym płatnik ma obowiązek nie tylko pobrać podatek, lecz także uzasadnić zastosowanie preferencji i wykazać dochowanie należytej staranności, szczególnego znaczenia nabiera praktyka interpretacyjna organów podatkowych. Takie materiały nie zastępują przepisów ustawowych ani postanowień UPO, ale w realiach rozliczeń pokazują, jak organy podatkowe podchodzą do oceny działań płatników. Widać to szczególnie przy zwolnieniach i stawkach preferencyjnych. Spór rzadko dotyczy samego istnienia preferencji, częściej natomiast tego, jak rozumieć jej warunki, jak szerokiej weryfikacji oczekuje się od płatnika oraz jaka dokumentacja powinna potwierdzać przyjęte rozstrzygnięcie.

3. Praktyka interpretacyjna w podatku u źródła

W dalszej części niniejszej publikacji szczególną uwagę poświęcono dwóm kategoriom dokumentów MF, które w istotny sposób uporządkowały praktykę stosowania WHT: interpretacjom ogólnym z 2024 r. oraz objaśnieniom podatkowym z 2025 r.

W 2024 r. Minister Finansów skorzystał z instrumentu interpretacji ogólnej, wydawanej w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów prawa podatkowego przez organy podatkowe, i opublikował 2 dokumenty odnoszące się do zwolnień, które w praktyce budziły szczególnie dużo wątpliwości:

- 1) interpretacja ogólna Ministra Finansów z 15.11.2024 r., DD9.8202.1.2024 (Dz.Urz. MF z 2024 r. poz. 108) – odnosząca się do wybranych warunków zwolnienia przewidzianego w art. 22 ust. 4 PDOPrU, czyli zwolnienia z WHT dla dywidend oraz innych przychodów z udziału w zyskach osób prawnych;
- 2) interpretacja ogólna Ministra Finansów z 20.11.2024 r., DD9.8202.2.2024, Legalis (Dz.Urz. MF z 2024 r. poz. 111) – odnosząca się do warunków zwolnienia wynikającego z art. 21 ust. 3 PDOPrU, obejmującego wypłaty odsetek oraz należności licencyjnych, przy spełnieniu ustawowych przesłanek tego zwolnienia.

Wspólną cechą obu interpretacji jest ich wyraźnie praktyczny cel. Mają one uporządkować rozumienie warunków zwolnień i ograniczyć rozbieżności, które w poprzednich latach utrudniały bezpieczne korzystanie z preferencji. Z perspektywy płatnika kluczowe jest jednak nie tylko to, jak interpretacje wyjaśniają poszczególne przesłanki. Równie ważne jest to, że wprost kształtują oczekiwania organów podatkowych co do zakresu weryfikacji, materiału dowodowego oraz sposobu uzasadnienia decyzji o niepobraniu podatku. W efekcie wpływają na to, jakie czynności kontrolne i jakie elementy dokumentacji powinny na stałe stać się częścią procesu WHT w organizacji, aby zastosowanie zwolnienia było możliwie bezpieczne.

Kolejnym, uzupełniającym elementem praktyki interpretacyjnej są objaśnienia podatkowe Ministra Finansów z 2025 r.⁵ Ich rola jest inna niż w przypadku interpretacji ogólnych. Nie koncentrują się na jednej przesłance konkretnego zwolnienia, lecz porządkują zagadnienie, które przenika przez prawie cały system WHT.

Odwołując się do tych objaśnień, warto zauważyć, że spory na tle WHT rzadko zaczynają się od samej kwalifikacji wypłaty, czyli od tego, czy mamy do czynienia z dywidendą, odsetkami, należnością licencyjną, czy innym świadczeniem. Częściej problem pojawia się gdzie indziej: czy podmiot wskazany w dokumentach rzeczywiście odnosi ekonomiczną korzyść z należności, czy pełni jedynie rolę pośrednika, poprzez którego środki są przekazywane dalej.

Z tego względu objaśnienia porządkują sposób oceny i dokumentowania okoliczności typowych dla struktur międzynarodowych, zwłaszcza przepływów wewnątrzgrupowych, struktur holdingowych oraz modeli opartych na podmiotach pośredniczących. Pomagają też doprecyzować, jak rozumieć należytą staranność wymaganą od płatnika przy decyzji o zastosowaniu zwolnienia lub stawki preferencyjnej, niezależnie od tego, czy preferencja wynika z ustawy podatkowej, czy z właściwej UPO.

Z perspektywy płatnika istotne jest również to, że objaśnienia podatkowe wpisują się w mechanizm ochrony przewidziany w OrdPU. Zastosowanie się do nich może dawać ochronę prawną przewidzianą dla objaśnień Ministra Finansów, przy czym ustawodawca wprost dopuścił korzystanie z tej ochrony także przez płatników. W efekcie objaśnienia z 2025 r. nie pełnią wyłącznie funkcji informacyjnej. W praktyce wpływają na to, jak organizuje się rozliczenia WHT, w tym jak płatnik uzasadnia zastosowanie preferencji, jakie dowody gromadzi oraz jak dostosowuje zakres weryfikacji do okoliczności sprawy i poziomu ryzyka.

Takie ujęcie, obejmujące regulacje ustawowe, reguły wykładni oraz stanowisko MF, nie pokazuje jeszcze w pełni, co w praktyce kształtuje standard działania płatników w WHT. Istotne są także 2 dodatkowe punkty odniesienia:

- 1) orzecznictwo sądów administracyjnych – w sprawach spornych doprecyzowuje ono zakres obowiązków płatnika i pokazuje, jak sądy oceniają materiał dowodowy oraz dochowanie należytej staranności;

⁵ Objasnienia podatkowe z 3.7.2025 r. – Stosowanie tzw. klauzuli rzeczywistego właściciela dla celów podatku u źródła, 9.7.2025 r., MF, <https://www.gov.pl/web/finanse/objasnienia-podatkowe-z-3-lipca-2025-r-stosowanie-tzw-klauzuli-rzeczywistego-wlasciciela-dla-celow-podatku-u-zrodla> (dostęp: 12.2.2026 r.).

- 2) międzynarodowe tło interpretacyjne UPO – w tym obszarze Komentarz do MK OECD porządkuje sposób rozumienia postanowień umów i pomaga stosować preferencje wynikające z UPO w sposób zgodny z ich celem i konstrukcją.

Na poziomie krajowym orzecznictwo WSA oraz NSA ma istotne znaczenie dla praktyki WHT. Z jednej strony pozwala weryfikować, czy działania organów podatkowych mieszczą się w granicach prawa, z drugiej pokazuje, jak w sporach sądy rozumieją obowiązki płatnika i według jakich kryteriów oceniają dochowanie należytej staranności. Jest to szczególnie ważne w obszarach opartych na pojęciach nieostrych oraz w sprawach, w których rozliczenie WHT wymaga analizy całokształtu okoliczności, a nie ogranicza się do formalnej oceny posiadanych dokumentów.

W efekcie orzecznictwo w dużej mierze kształtuje praktyczne rozumienie należytej staranności w WHT. Pokazuje, jak ją wykazywać, jakie znaczenie przypisywać poszczególnym dowodom, gdzie przebiega granica między spełnieniem wymogów formalnych, a oceną rzeczywistej treści zdarzenia oraz jak daleko sięga obowiązek płatnika przy weryfikacji statusu odbiorcy należności w strukturach wielopodmiotowych. W tej publikacji orzecznictwo będzie pełnić rolę praktycznego punktu odniesienia, a nie wyłącznie dodatku do wykładni przepisów. Właśnie w wyrokach widać, jakie argumenty i dokumenty sądy uznają za wystarczające, a jakie nie, oraz jak w konkretnych sprawach rozkłada się ciężar wykazania istotnych okoliczności między płatnikiem a organem.

Podsumowując powyższe, WHT można trafnie określać mianem „podatku płatnika”. Nie jest to pojęcie ustawowe i nie oznacza, że płatnik staje się podatnikiem w znaczeniu materialnoprawnym. Podatnikiem pozostaje nadal odbiorca należności, czyli podmiot osiągający przychód. Określenie „podatek płatnika” oddaje jednak rzeczywisty ciężar konstrukcyjny tego mechanizmu: to po stronie wypłacającego kumulują się obowiązki w zakresie identyfikacji rodzaju należności, ustalenia statusu rezydencji podatkowej odbiorcy, zbadania przesłanek zastosowania zwolnienia lub stawki obniżonej, poboru podatku, jego odprowadzenia do organu oraz wykonania obowiązków dokumentacyjnych i informacyjnych. Innymi słowy, WHT jest podatkiem podatnika w sensie ekonomicznym, ale w wymiarze operacyjnym i ryzyka zgodności jest podatkiem płatnika.

Takie ukształtowanie mechanizmu poboru nie jest przypadkowe. Z perspektywy fiskalnej WHT pełni funkcję zabezpieczającą interes Skarbu Państwa w odniesieniu do płatności transgranicznych, zwłaszcza tych o charakterze pasywnym. Ustawodawca wychodzi z założenia, że znacznie efektywniejsze jest obciążenie obowiązkami podmiotu krajowego, który dokonuje wypłaty i pozostaje w jurysdykcyjnym zasięgu polskich organów podatkowych, niż dochodzenie zobowiązania bezpośrednio od zagranicznego odbiorcy należności. W tym sensie konstrukcja WHT ma charakter prewencyjny i gwarancyjny: zapewnia pobór podatku na etapie transferu środków, zanim należność definitywnie opuści państwo źródła. Taki model tłumaczy, dlaczego praktyczne ryzyko błędu rozliczeniowego koncentruje się właśnie po stronie płatnika.

Podstawa prawna:

- art. 21, 22 i 26 PDOPrU,
- art. 29 ust. 1, art. 30a ust. 1 pkt 1–5a, art. 41 PDOFizU.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl